

*Кальна Анастасія Володимирівна,
ад'юнкт відділу докторантури
та ад'юнктури Національної академії
внутрішніх справ*

КОРУПЦІЯ У СФЕРІ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

Корупція не є новим феноменом. це соціальне, політичне, психологічне та моральне явище, що має свою давню історію і, як свідчить досвід, жодній із держав досі не вдалося її побороти. Історичні корені корупції сягають давнини. Перша згадка про корупцію як негативну форму здійснення державної служби міститься в найстарішому з відомих людству історичних пам'яток державності: архіві стародавнього Вавилону, що датується другою половиною XXIV ст. до н.е. В епоху шумерів і семітів Цар Лагаша (древнього міста-держави в Шумері на території сучасного Іраку) Урукагіна реформував державне управління з метою припинення зловживань чиновників і суддів, а також зменшення здирництва незаконних винагород храмового персоналу з боку царської адміністрації, зменшення та впорядкування платежів за обряди [1].

Цей негативний феномен здійснює комплексний вплив на країну, оскільки впливає на політичну економічну, соціальну сферу та знищує економічне зростання і майбутнє країни.

Що ж означає термін «корупція»? Закон України «Про запобігання корупції» визначає її як «використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей» [2]. В академічному тлумачному словнику дається чітке тлумачення: корупція — підкупність, продажність урядовців і громадських діячів [3].

На думку М. Мельника, «корупція (лат. *corruptio* – псування, розбещування, підкуп) – діяльність окремих осіб, уповноважених на виконання функцій держави, спрямована на протиправне використання наданих їм повноважень для одержання матеріальних та нематеріальних (послуг, пільг) благ [4].

На думку Є. Невмержицького та М. Камлика корупція – «соціально-політичне явище, змістом якого є обумовлена політичними, економічними, соціальними і психологічними факторами система негативних поглядів, переконань, настанов і діянь окремих громадян, посадових осіб владних інститутів, державних і недержавних організацій, політичних партій, громадських організацій, спрямованих на задоволення особистих корисливих, групових або корпоративних

інтересів шляхом підкупу, хабарництва, зловживання владою, надання пільг і переваг всупереч суспільним інтересам» [5].

Нажаль, корупція за даними чисельних аналітичних звітів та опитувань залишається однією з найбільших проблем в Україні. Корупція вже давно стала складовою частиною як на рівні державного управління так і у побуті більшості громадян, а тому сприймається як реальний спосіб вирішення різноманітних проблем. Свідченням цього є ще і результати її міжнародних вимірів. В Індексі сприйняття корупції, що укладається глобальною антикорупційною організацією TransparencyInternational та базується на оцінках підприємців та аналітиків, за підсумками 2019 р. наша країна повернулася на рівень 2017 року і тепер посідає 126 місце із 180 країн [6].

Корупція має безліч форм, але центром уваги дослідників зазвичай є політична корупція, особливо під час виборів. Корупція у виборчому процесі являє собою діяльність зацікавлених осіб, яка спрямована на купівлю-продаж владних повноважень, коли кандидати на виборні посади офіційно отримують ці повноваження, а особи, які їм у цьому сприяють, бажають отримати у майбутньому можливість впливати на прийняття вигідних для них рішень через застосування таких способів як лобіювання, протекціоналізм та ін.

Серед факторів, які призводять до корупції у виборчому процесі, можна виділити такі: 1) правові (порушення виборчого законодавства; регулярні зміни законодавства про вибори напередодні виборчої кампанії або в процесі її проведення; ігнорування вимог закону учасників виборчого процесу; необ'єктивний розгляд у судах виборчих спорів та інші); 2) економічні (використання посадовими особами своїх фінансових, організаційних ресурсів для забезпечення перемоги на виборах або свого протезе з метою розширення корупційного використання ресурсів, якими в результаті перемоги можна буде розпоряджатися); 3) соціальні (низький рівень електоральної культури учасників виборчого процесу; відсутність ефективної соціальної відповідальності за порушення виборчого законодавства як прояву зовнішньої негативної реакції з боку суспільства; слабкість і нерозвинутість інститутів громадянського суспільства та ін.); 4) ідеологічні фактори (відсутність стратегії розвитку держави та суспільства, політичної та правової системи; невизначеність держави щодо напрямів боротьби з корупційними явищами як у сфері економіки, так і у сфері політики та в процесі виборів зокрема); 5) психологічні фактори (зниження рівня моральної свідомості у політиці: знецінення основних морально-етичних критеріїв у поведінці як політиків, так і електорату в ході виборчої кампанії; низький рівень правової культури загалом учасників виборчого процесу тощо). Звичайно, наведений перелік факторів впливу на розвиток корупційних проявів у виборчому процесі України не претендує на вичерпність, однак в цілому він охоплює найважливіші чинники, що призводять до корупції на виборах. Враховуючи специфіку виборчого процесу, мотивація учасників виборів може бути настільки різноманітною, що в результаті і її втілення у життя породжуються різні спеціальні форми прояву корупції на виборах [7].

Підбиваючи підсумок, варто зазначити, що корупція у виборчому процесі – це явище, яке постійно розвивається, змінюється, пристосовуючись до умов розвитку законодавства, суспільства та держави, при цьому її сутність і негативний вплив залишаються незмінними. Отже, в цілях протидії корупції необхідно визначити негативні наслідки корупційних діянь та визначити шляхи запобігання та протидії. Оскільки боротьба з будь-якими видами правопорушень неможлива без їх профілактики, так і боротьба з корупцією неможлива без протидії цьому явищу.

З вищевикладеного можемо визначити шляхи протидії корупції в сфері виборчого процесу: удосконалення, деталізація та доповнення законодавства; посилення санкцій за корупційні правопорушення; покращення соціальних умов із підвищенням заробітної плати державним службовцям; поліпшення рівня правосвідомості громадян з метою усвідомлення корупції як негативного явища в суспільстві.

Список використаних джерел

1. Всемирная история. Энциклопедия / Ред. А. Белявский, Л. Лазаревич, А. Монгайт, И. Лурье, М. Полтавский. М.: Государственное издательство политической литературы, 1956. 1565 с.
2. Закон України «Про запобігання корупції» ст. 1.
3. Словник української мови: в 11 томах. Том 4, 1973. Стор. 302.
4. Юридична енциклопедія: в 6 т. Т. 3: К М / Редкол: Ю. С. Шемчушенко та ін. К.: Укр. енциклопедія, 2001. 792 с.
5. Камлик М. І. Корупція в Україні / М. І. Камлик, С. В. Невмержицький. К.: Знання, КОО, 1998. 179 с
6. URL: <https://ti-ukraine.org/research/index-spryjnnyattya-koruptsiyi-2019/>.
7. Власенко М. А. Политико-правовые аспекты противодействия коррупции в России / М. А. Власенко // Каспийский регион: политика, экономика, культура, 2010. № 1 (22). С.66–71.

Клімнюк Олег Олегович,

слухач Вінницького відділення ННІЗДН
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
економічної безпеки та фінансових
розслідувань Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент ***Андрущенко І. Г.***

СИСТЕМНІ ЗМІНИ В СУСПІЛЬСТВІ ЯК ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ ЗНИЖЕННЯ РІВНЯ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Процес переходу України від адміністративно-командної системи управління економікою до ринкової, здійснюється ситуативно та досить непередбачувано. У зв'язку з цим, відносини, що зароджуються при формуванні вільного ринку, піддаються потужному впливу органів влади та управління на економічні і соціальні процеси. Корупція стала